

Του Γιάννη Υφαντόπουλου -
Φιλόλογου και Προέδρου της Δ' ΚΟΣΕ

το πάθημα του δασκάλου μου

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Του Γιάννη Υφαντόπουλου – Φιλόλογου και Προέδρου της Δ' ΚΟΣΕ

Το πάθημα του δασκάλου μου

Την πρώτη του Οκτώβρη το απόγευμα στο νεκροταφείο της Καισαριανής συγκεντρωθήκαμε πολλοί Καστανιώτες και Προυσιώτες για να συνοδεύσουμε ως την τελευταία του κατοικία το δάσκαλό μας ΝΙΚΟΛΑΟ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΕΧΑ, που σε ηλικία 96 ετών “πλήρης ημερών” μας άφησε χρόνους και μίσειψε για το αιώνιο ταξίδι.

Έτσι “εμνήσθημεν ημερών αρχαίων”, θυμηθήκαμε δηλαδή τα παλιά και κάναμε λόγο για τα έργα και τις ημέρες του δασκάλου μας που συνδέονται τόσο στενά και με τα δικά μας ανέμελα παιδικά χρόνια, αφού με αυτόν περνούσαμε τις πιο πολλές ώρες της ημέρας στο σχολείο, κάνοντας - μερικές φορές - μάθημα πρωί και απόγευμα. Γεννημένος στο γειτονικό χωριό, τον ΠΡΟΥΣΟ, ο δάσκαλός μας ήρθε στο χωριό μας (ΚΑΣΤΑΝΙΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ) πολύ νέος, όταν διορίστηκε, και απ' εδώ πήρε και τη σύνταξή του ύστερα από τριάντα πέντε ολόκληρα χρόνια.

Ο δάσκαλός μου, Νικόλαος Ε. Πέχας στο σπίτι του στην Αθήνα, λίγα χρόνια πριν φύγει για πάντα από κοντά μας.

Στο χωριό μας παντρεύτηκε τη θεια-Κατερίνη, κόρη του μακαρίτη του μπαρμπα-Δημήτρη Σιάτρα και δημιούργησε τη δική του οικογένεια, φέρνοντας στον κόσμο τρία παιδιά, ένα αρσενικό, το Βαγγέλη, και δύο θυγατέρες, τη Βάσω και τη Χρυσούλα. Ήταν σπουδαίος δάσκαλος και άριστος παιδαγωγός. Το “πιστεύω” του “όπου δεν πέπτει λόγος, πέπτει ράβδος”. Την πεποίθηση του αυτή την εφάρμοζε καθημερινά και σε μόνιμη βάση.

Παντοτινοί σύντροφοί του ήταν στο δρόμο μια αγκλίτσα και στην τάξη η βέργα (η κρυνόλουρα, όπως τη λέγαμε) με πολλούς κόμπους για να πονάει πιο πολύ και το ξύλο να φέρνει αποτέλεσμα.

Δεν υπήρξε μαθητής και μαθήτρια που να μην έχει φάει ξύλο απ' το σεεβαστό μας δάσκαλο. Ξύλο δικαιολογημένο και ποτέ άδικο.

-Σας βαράω, μωρέ, μας έλεγε, για να μάθετε γράμματα. Αυτά θα σας κάνουν ανθρώπους. Όπως είπε και ο Πατροκοσμάς (Κοσμάς ο Αιτωλός): “Τα γράμματα ανοίγουν τα μάτια της ψυχής”. Τ' ακούτε αυτό ή όχι;

Απ' τα χέρια του πέρασαν όλα τα παιδιά του χωριού μας απ' το 1923 μέχρι και το 1958.

Στο διάστημα αυτό ο δάσκαλός μας ήταν ένα άσβηστο κεριό που καθημερινά έλιωνε για να μας φωτίζει και να μας οδηγεί στο δρόμο της μάθησης και της αρετής. Σ' αυτόν κυρίως οφείλουμε όλοι εμείς, οι μαθητές του, το “**ευ ζην**”, όπως είπε κάποτε για το δικό του δάσκαλο, τον Αριστοτέλη, ο στρατηλάτης όλων των εποχών Μέγας Αλέξανδρος.

Απ' τα μαθήματα που μας δίδασκε, χωρίς να κάνει καμία εξαίρεση, συμπαθούσε ιδιαίτερα τα Μαθηματικά και την Ωδική. Δυο τραγούδια ξεχώριζε απ' όλα τα άλλα που μας μάθαινε. Τα τραγούδια αυτά ήταν: α) “**Ένας πεύκος μεσ' τον κάμπο γέρασε ο φτωχός**”... και β) “**Σαν τη σπίθα κρυμμένη στη στάχτη εκρυβόταν για μας Λευτεριά**”...

Πολλά οφείλουμε στο δάσκαλό μας αυτόν και το ομολογήσαμε για άλλη μια φορά όλοι μας στην κηδεία του την πρώτη του Οκτώβρη στο Νεκροταφείο της Καισαριανής, χύνοντας γι' αυτόν ένα δάκρυ ευγνωμοσύνης.

Εδώ μας δόθηκε η ευκαιρία να ξαναθυμηθούμε και κάποια ευτράπελα της εποχής που ακολούθησε τον ολέθριο εμφύλιο σπαραγμό και να τονώσουμε έτσι “τις θύμησης” του παρελθόντος. Σ' αυτήν την εποχή αναφέρεται και η ιστορία μας που δεν είναι .πάθημα του δασκάλου μας, αλλά πιο πολύ δικό μας πάθημα, όπως - στη συνέχεια - θα έχουμε την ευκαιρία να περιγράψου- με.

Ό,τι θα διηγηθούμε είναι πέρα για πέρα αληθινή ιστορία και συνέβη στα τέλη Ιουνίου του 1953 στο σχολείο του χωριού μας, λίγες μέρες προτού να τελειώσει η σχολική χρονιά.

Πήγαινα τότε στην πρώτη (Α') τάξη του Δημοτικού και δασκάλα μου ήταν η Άννα Κατσιγιάννη από την Πάτρα. Εκείνη τη μέρα που συνέβη το περιστατικό, στο οποίο αναφερόμαστε,

Το ξακουστό μοναστήρι της Παναγιάς της Προυσιώτισσας, απ' το οποίο πήρε το όνομά του (Προυσός) το χωριό που γεννήθηκε ο δάσκαλός μου.

η δασκάλα μας έλειπε και μας πήρε ο δάσκαλος ΝΙΚΟΣ ΠΕΧΑΣ στη δική του αίθουσα, μαζί με τα παιδιά της πέμπτης (Ε') και της έκτης (ΣΤ) τάξης-

Διαβάσαμε την ανάγνωση και γράψαμε την ορθογραφία της ημέρας. Στη συνέχεια μας ανέθεσε ο δάσκαλός μας να ζωγραφίσουμε ό,τι ήθελε ο καθένας μας, άλλος δέντρα και πλαγιές, άλλος πηγές, ποτάμια και ζώα και άλλος σπίτια και πουλιά.

Στο κτίριο αυτό, που κτίστηκε πριν το 1815, στεγάστηκε το 1820 η Σχολή των Ελληνικών Γραμμάτων. Στη σχολή αυτή μαθήτευσε και ο Ανάστασιος Αγαθίδης, που ήταν δάσκαλος (στο Λονδίνο) του Χαρίλαου Τρικούπη, πρωθυπουργού της χώρας και πατέρα του Κοινοβουλευτισμού.

Στην πέμπτη και την έκτη τάξη πήγαιναν και πολλά μεγάλα παιδιά δεκαεπτά και δεκαοκτώ χρόνων που είχαν διακόψει τη φοίτησή τους σε σχολείο την εποχή του εμφύλιου πολέμου, όταν όλο το χωριό εγκατέλειψε τα σπίτια του και πήρε το δρόμο της προσφυγιάς για τα χωριά - κυρίως - του ΘΕΡΜΟΥ και του ΑΓΡΙΝΙΟΥ.

Στην πέμπτη ή την έκτη τάξη πήγαινε και ο ήρωας της ιστορίας μας ΦΩΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΑΣ ή ΠΑΝΑΟΦΩΤΗΣ, όπως τον αποκαλούσαμε, ηλικίας τότε δεκαοκτώ ετών. Ο Φώτης, μακαρίτης κι αυτός εδώ και δυο χρόνια, αφού έχασε τη μάχη με την επάρατη νόσο, πηγαίνοερχόταν στο σχολείο κουβαλώντας μαζί του ένα κοντόκαννο εμπροσθογεμές ντουφέκι, μία φίστα, όπως λέγαμε τα όπλα αυτά.

Πολλά παιδιά απ' τα 120 που είχε τότε το σχολείο μας - σήμερα έχει μόνο τέσσερα παιδιά - προέρχονταν απ' τους συνοικισμούς του χωριού μας και βάδιζαν καθημερινά 3 και 4 ώρες δρόμο να 'ρθούνε στο σχολείο και να γυρίσουν, όταν τελείωναν τα μαθήματα, στα σπίτια τους. Όλες αυτές τις ώρες έτρωγαν συνήθως ένα ξεροκόμματο μπομπότας (χαμποκούκι το λέγαμε το ψωμί αυτό που φτιάχναμε με καλαμποκάλευρο) και το συνόδευαν με λίγο ξυνοτύρι ή με κανένα πράσο ή κρεμμύδι.

Ανάμεσα σ' αυτά τα παιδιά ήταν και ο Φώτης που με τη μάνα του και τα μικρότερα αδέρφια του - ο πατέρας του δούλευε στην Αθήνα - απ' το τέλος του Μάρτη μέχρι τις αρχές του Νοέμβρη πήγαιναν στις ΓΟΥΡΝΕΣ (περιοχή που απέχει 6-8 χιλιόμετρα απ' το χωριό μας), γιατί εκεί είχαν πιο πολλές δυνατότητες να βόσκουν τα γιδοπρόβατά τους.

Στις Γούρνες, όπου ξεκαλοκαίριζε και το μεγαλύτερο μέρος των κατοίκων του χωριού μας, υπήρχαν άφθονα νερά και όλα τα χωράφια σπέρνονταν. Το στάρι, το καλαμπόκι, τα φασόλια, τα κρεμμύδια και οι πατάτες, που αποτελούσαν την κύρια τροφή κάθε οικογένειας εκείνον τον καιρό, προέρχονταν απ' τις Γούρνες. Εκεί υπήρχε και άφθονο κυνήγι και ο Φώτης, κυνηγώντας με τη φίστα του, εξασφάλιζε το κρέας της πολυμελούς οικογένειάς του.

Σ' αυτό το μέρος βοσκούσε τότε (1953) ο Φώτης Α. Κουτρούμπας τα λιγοστά γιδοπρόβατά του. Πρόκειται για τη Συκαγκαριά της Καστανιάς ("καρέα" = καριά του Συκά, την ονομάζουν τα χειρόγραφα του Μοναστηριού του Προυσού). Φωτ.1991

Κυνηγούσε στο δάσος, ιδιαίτερα κατά την επιστροφή του απ' το σχολείο στο σπίτι του, γιατί το πρωί δεν είχε και πολλά περιθώρια, αφού ήταν υποχρεωμένος στις οκτώ, που άρχιζε το μάθημα, να βρίσκεται στο σχολείο.

Τις προηγούμενες ημέρες το ντουφέκι το έκρυβε σε κάποια αχυροκαλύβα, από εκείνες που υπήρχαν τότε κοντά στο σχολείο, και το έπαιρνε το μεσημέρι, όταν τελείωναν τα μαθήματα και γύριζε στο σπίτι του. Φρόντιζε ωστόσο κάθε φορά να αλλάζει θέση για να μην του το πάρει κανείς, έστω και για αστείο.

Δεν ξέρω γιατί εκείνη την ημέρα έφερε το ντουφέκι στο σχολείο, μέσα στην τάξη, και το έκρυψε - με ιδιαίτερη προφύλαξη - στο θρανίο του, σκεπάζοντάς το με τα λιγοστά βιβλία και τετράδιά του για να μην το δει ο δάσκαλος.

Κάτω ακριβώς από την αυλή του σχολείου υπήρχε τότε μία μαυροκερασιά του μακαρίτη του μπαρμπα-Τζίμη του Καματερογιάννη, του κουρέα του χωριού μας, ο οποίος πήγε στην Αμερική μετανάστης και κούρεψε εκεί **"μαύρους και λευκούς χιλιάδες"**, όπως συνήθιζε να λέει.

Στην κερασιά αυτή έρχονταν αρκετά κοτσούφια και ανενόχλητα έβρισκαν, όσο υπήρχαν κεράσια, την τροφή τους, αφού οι κυνηγοί του χωριού μας απέφευγαν να έρθουν να τα κυνηγήσουν την ώρα που λειτουργούσε το σχολείο.

Τα κοτσούφια αυτά στάθηκαν για το Φώτη πραγματικός πειρασμός. Ίσως και γι' αυτό να έφερε στο σχολείο το ντουφέκι.

Την ώρα που εμείς, τα μικρά της πρώτης (Α'), ζωγραφίζαμε, ο δάσκαλός μας στον πίνακα έλυνε κάποιο πρόβλημα για τα παιδιά της έκτης (ΣΤ')τάξης που θα πήγαιναν να δώσουν εισαγωγικές εξετάσεις στο Γυμνάσιο. Ο Φώτης απ' το ανοιχτό παράθυρο παρατηρούσε τα κοτσούφια που πηγαινοέρχονταν στη μαυροκερασιά. Όσο για τα προβλήματα, που έλυνε ο δάσκαλός μας, δεν έδειχνε κανένα ενδιαφέρον. **"Πέρα έθρεχε"** γι' αυτόν, όπως λέει ο λαός μας.

Αποπειράθηκε βέβαια δυο-τρεις φορές να βγάλει το ντουφέκι, αλλά ο φόβος για το ξύλο που θα έτρωγε τον έκανε - την τελευταία στιγμή - να αναβάλει το εγχείρημά του.

Τελικά δεν άντεξε στον πειρασμό. Τράβηξε τη φίστα του και την ώρα που ο δάσκαλος ήταν στον πίνακα έριξε - απ' το ανοιχτό παράθυρο - σ' ένα πουλί.

Στο άκουσμα της ντουφεκιάς τρόμαξε ο δάσκαλος και εμείς, τα μικρά της πρώτης, καθώς είχαμε συγκεντρώσει την προσοχή μας στις ζωγραφιές μας, με το μπαμ, πεταχτήκαμε όρθια και βάλαμε τα κλάματα.

Ο δάσκαλος γύρισε απότομα προς την τάξη και είδε το Φώτη να κρατάει το ντουφέκι του που κάπνιζε ακόμα απ' την ντουφεκιά.

- Σώπα, σώπα, δάσκαλε, δικός σου ο κόσσυβας του είπε ο Φώτης.
- Τον κακό σου τον καιρό, βρε γάιδαρε. Είσαι πολύ μεγάλο γαϊδούρι, το ξέρεις;
- Το ξέρω, το ξέρω, δάσκαλε.
- Τι έκανες, μωρέ; Δεν έχεις κουκούτσι μυαλό; Δε σκέφτηκες ετούτα τα μικρά; Τι να τα κάνω τώρα;

Βιαστικά - στη συνέχεια - ο δάσκαλος κατευθύνθηκε προς την έδρα και άρπαξε τη βέργα. Πήγε κοντά στο Φώτη, που όρθιος κρατούσε ακόμα τη φίστα στα χέρια του. Κοντοστάθηκε, όμως. Ύστερα μαλάκωσε κάπως και του είπε:

- Γκρεμοτσακίσου απ' εδώ, παλιογαϊδούρι. Πάρε τον κόσσυφά σου και να μην ξαναπατήσεις στο σχολείο. Να μη σε ξαναδώ στα μάτια μου. Κατάλαβες;

- Κατάλαβα, δάσκαλε, κατάλαβα του απάντησε ο Φώτης που βιαστικά άνοιξε την πόρτα και πήγε να πάρει το σκοτωμένο πουλί για να γυρίσει κατόπιν στο σπίτι του, στα κυνήγια του και ύστερα από λίγο στη βιοπάλη. Αμέσως μετά, ο δάσκαλός μας ήρθε κοντά μας και μας ρώτησε:

- Μήπως κανένα από σας, μωρέ, τα έκανε απάνω του;

Δειλά-δειλά σηκώθηκαν δυο-τρία χέρια, για να δείξουν - στο δάσκαλο - ότι πραγματικά κάτι δυσάρεστο είχε συμβεί.

- Άντε, τώρα, πάρτε τις τσάντες σας και να πάτε στα σπίτια σας γρήγορα, μας είπε, για να σας αλλάξει η μάνα σας, αν είναι εκεί.

Σηκωθήκαμε και φύγαμε όλη η τάξη. Τότε ο δάσκαλός μας γύρισε στον πίνακα και τα προβλήματα της αριθμητικής, για να βοηθήσει μέχρι και την τελευταία ημέρα της σχολικής μας χρονιάς εκείνους τους μαθητές που ήθελαν και είχαν τις δυνατότητες να πάρουν το δρόμο της επιστήμης και των γραμμάτων ή και της βιοπάλης ακόμη, παρέχοντας μας τα κατάλληλα εφόδια και διδάσκοντάς μας ότι κύριο μέλημά μας, πάνω απ' όλα, πρέπει να είναι το να γίνουμε ΑΝΘΡΩΠΟΙ.

Αρχείο και Ψηφιακή Επεξεργασία: Ζαχ. Ζηνέλης

Δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό: ΚΥΝΗΓΟΣ & ΦΥΣΗ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1997